

## ПРОСТОРОВА ЮРИСДИКЦІЯ ЗАКОНУ ПРО КРИМІНАЛЬНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Курсант 205 навчальної групи **Петренко Ю.Ю.**

Науковий керівник: викладач кафедри кримінального права  
**Олійник О.С**

Проблема закону про кримінальну відповідальність розглядалася багатьма визнаними вченими в галузі науки кримінального права. Серед них слід відзначити таких науковців як: Орлов С.О., Бажанов М.І., Криваченко Л.Н., Баулін Ю.В., Осадчий В.І., Мельник В.А., Тацій В.Я., Сташис В.В., Борисов В.І. Ще за радянських часів в юридичній літературі точились дискусії щодо значення кримінального закону, його завдань, видів, тлумачень та юрисдикції.

Кримінальний закон діє у відповідній системі просторово-часових координат і поширює свою силу на відповідну сукупність злочинних діянь залежно від їх вчинення відповідними категоріями осіб. У теорії кримінального права це визначається як принципи чинності кримінального закону в просторі, часі, національний принцип та універсальний принцип.

Просторова юрисдикція закону про кримінальну відповідальність — це поширення його дії на відповідну територію країни. Просторова юрисдикція закону про кримінальну відповідальність ґрунтується на чотирьох основних принципах: територіальному, громадянства, універсальному та реальному.

*Територіальний принцип* (ч. 1 ст. 6) регламентує чинність кримінального закону на території України. Винятком із територіального принципу є принцип дипломатичного імунітету (ч. 4 ст. 6). Він передбачає, що кримінально-правова юрисдикція України не поширюється на осіб, які мають дипломатичний імунітет, але зберігається щодо вчинених ними в Україні злочинів. Тому до відповідальності за ці злочини вони притягаються в державі, яка є акредитуючою.

*Національний принцип (принцип громадянства)*, який передбачено ст. 7, регламентує чинність кримінального закону щодо діянь, вчинених за межами України її громадянами та

особами без громадянства, що постійно проживають в Україні. На тих самих підставах несуть за даний злочин відповідальність і особи, які мають подвійне громадянство - України та іншої держави, якщо в останній ця особа не понесла відповідальності за вчинене. На підставі ч. 1 ст. 7 КК мають відповідати дані особи і за злочин, вчинений на території іншої держави, громадянами якої вони також є, якщо інше не передбачено договором між Україною і цією державою.

*Універсальний та реальний принципи* (ст. 8) передбачають поширення чинності кримінального закону України щодо діянь, вчинених за межами України іноземними громадянами та особами без громадянства, що не проживають постійно в Україні, у випадках, передбачених міжнародними договорами, або якщо вони вчинили передбачені КК України особливо тяжкі злочини проти інтересів України та її громадян. Особлива частина КК України визначає, зокрема, діяння, криміналізація яких відбулася на підставі укладених і ратифікованих Україною міжнародних договорів щодо боротьби зі злочинами проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Просторові принципи визначаються, як правило, нормами кримінального закону України. Однак за сучасної світової спільноти просторові принципи корелюються певною мірою міжнародними угодами. Це стосується ч. 4 ст. 6 - про коло осіб, які не підлягають юрисдикції кримінального закону України, та ст. 8 КК, відповідно до якої, як вже зазначалося, іноземці та особи без громадянства, що не проживають постійно в Україні, які вчинили злочин за її межами, підлягають в Україні відповідальності за кримінальним кодексом або якщо вони вчинили передбачені КК України особливо тяжкі злочини проти прав і свобод громадян України або інтересів України.

Найбільш яскравим прикладом є приєднання України до Європейських конвенцій. Ці конвенції суттєво корелюють зміст територіального та національного принципів просторової чинності кримінального закону України.